

PREȘEDINTE

Biroul permanent al Senatului

Bp. 701. / 29.1.2024

Biroul permanent al Senatului

L. 50. / 5.02.2024

Domnului Mario Ovidiu-Oprea

Nr. 488/25.01.2024

Secretar General

Parlamentul României

Senat

Stimate Domnule Secretar General,

Ca răspuns la adresa dumneavoastră nr. 6022/04.12.2023, înregistrată la Curtea de Conturi sub nr. MBCP/488/04.01.2023, prin care ne-ați transmis, în vederea avizării, propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 *privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale*, republicată (b701/28.11.2023), vă transmitem punctul de vedere al instituției noastre.

I. Potrivit expunerii de motive, proiectul de lege are în vedere modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 *privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale*, republicată, respectiv modificarea și completarea dispozițiilor art. 19, art. 20, art. 25 alin. (1) lit. m) și ale alineatului (2¹) al art. 42, precum și abrogarea prevederilor art. 25 alin. (1) lit. c), l) și y) din acest act normativ, după cum urmează:

I.1. La Capitolul III – Finanțarea publică – Subvenții de la bugetul de stat: se schimbă nivelul de finanțare din bugetul anual acordat partidelor politice de la 75% la 65%, proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile parlamentare, respectiv media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral, permițând astfel ca și partidele nonparlamentare să aibă un mai mare acces la subvențiile de la bugetul de stat pentru susținerea activității. Se apreciază că aceasta este o măsură de echilibrare financiară în rândul tuturor partidelor, pentru a permite ca și partidele mici să își dezvolte activitatea și să își crească șansele de a deveni partide parlamentare;

I.2. De la nivelul de 25% din bugetul anual acordat partidelor politice se diminuează la 20%, proporțional cu numărul de voturi valabil exprimate, primite la alegerile locale pentru alegerea consilierilor județeni și a consilierilor din cadrul municipiului București, dacă au obținut cel puțin 65% de mandate de consilier județean și de consilier din cadrul municipiului București, cu 15 mandate mai mult decât în forma actuală a legii;

PREȘEDINTE

I.3. La art. 25 alin. (1) se abrogă lit. c), l) și y) și, astfel, nu se mai utilizează subvenții de la bugetul de stat cu următoarele destinații: cheltuieli pentru presă și propagandă, cheltuieli cu comisioane bancare și cheltuieli cu penalitățile;

I.4. Din subvențiile de la bugetul de stat se mai susțin doar cheltuielile cu chiriile, fiind eliminate cele pentru utilitățile sediilor;

I.5. Curtea de Conturi va controla legalitatea validării sumelor în vederea rambursării către competitorii electorali în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă, eliminând situația prezumtivă și transformând-o în obligație;

I.6. Situațiile financiare anuale, întocmite de partidele politice, sunt supuse integral auditului statutar, care se efectuează de către auditorii statutari, persoane fizice sau juridice autorizate, în condițiile legii. Deci, nu se va aplica controlul doar pentru cheltuielile efectuate din subvențiile de stat, ci se va lărgi aria de auditare pentru toate aspectele financiare.

II. Astfel, în expunerea de motive se invocă faptul că, în baza dispozițiilor acestei legi, este reglementată finanțarea publică a partidelor politice, însă, în realitate, partidele care pot fi finanțate cu adevărat în baza acestor reglementări sunt partidele parlamentare, restul partidelor neparlamentare neavând posibilitatea reală de a folosi aceleași beneficii.

Capitolul III din Legea nr. 334/2006, republicată, are ca obiect de reglementare finanțarea publică, subvenții de la bugetul de stat. Din păcate, sistemul de finanțare al partidelor politice în baza subvenției de la bugetul de stat a ajuns treptat de la viziunea de sprijin financiar la cea mai importantă sursă de venit din care acestea se susțin.

Partidele politice primesc anual subvenție de la bugetul de stat, iar suma alocată anual acestora este de cel puțin 0,01% și de cel mult 0,04% din produsul intern brut.

Criteriile în funcție de care se acordă subvenția de la bugetul de stat sunt următoarele: numărul de voturi primite la alegerile generale pentru Camera Deputaților și Senat și numărul de voturi primite la alegerile generale pentru autoritățile administrației publice locale.

În baza dispozițiilor legii analizate, din păcate, se ajunge la o discriminare pozitivă între partidele politice, în sensul că, pentru unele partide, și contribuțiile candidaților sunt rambursate din subvenția primită de la bugetul de stat, pe când pentru partidele politice care nu ating pragul electoral, indiferent de tipul de alegere la care participă, această situație nu se aplică.

O altă reglementare care ridică probleme și care este necesar să fie abrogată este cea de la art. 25 alin. (1) lit. y) din lege, legată de acoperirea inclusiv a cheltuielilor de penalități din

PREȘEDINTE

veniturile, care provin din subvenții de la bugetul de stat, fapt care nu mai justifică aplicarea sancțiunii ca atare, întrucât are să rămână fără obiect.

Prin aplicarea dispozițiilor acestei legi s-a ajuns la situația ca în cadrul finanțării campaniilor electorale, subvenția de la bugetul de stat să fie, de fapt, chiar unica sursă de investiție, fapt care duce la situația anacronică ca un partid politic în loc să primească doar o formă de sprijin să ajungă la situația de a-și îndeplini misiunea pe scena politică doar cu banii primiți de la bugetul de stat. Or, nu este normal ca activitatea unui întreg partid, care trebuie să se sprijine pe mai multe posibilități de a se finanța să ajungă la situația de a primi bani pe care statul la rândul lui îi colectează de la populație. Din acest motiv se consideră necesar să fie limitate situațiile pentru care se alocă subvențiile de la bugetul de stat.

Totodată, se mai susține în expunerea de motive și faptul că cel mai grav aspect constă în aceea că partidele politice se pot folosi de puterea mass-mediei prin manipularea publicului, prin intermediul încheierii unor contracte de propagandă în care sunt introduse cheltuielile pentru presă. Această anomalie trebuie stopată, întrucât s-a ajuns la situații în care sume enorme de bani sunt pompate în cadrul companiilor de presă scrisă, TV sau radio pentru a face diverse reclame, ajungându-se la o manipulare grosolană a presei și la impunerea unor informații care pot fi distorsionate, false ori folosite cu scopul de a obține niște rezultate în plan electoral.

Impactul social vizează aspectele de ordin psihologic ce constau în conștientizarea importanței modului în care partidele politice pot folosi subvențiile de la bugetul de stat, situațiile în care acest sprijin dispare, în special în propagandele ținute la nivelul întregii mass-media, unde manipularea este uriașă și unde este necesar ca jurnaliștii să rămână independenți și imparțiali și să nu acționeze la comandă. De asemenea, și modificarea acordării procentuale a finanțării în funcție de rezultatele alegerilor poate prezenta o modificare adusă în favoarea echilibrării balanței între partidele mari și puternice și cele care sunt mai noi și mai puțin finanțate și încă nu au rezultate bune la alegerile locale și parlamentare.

III. În temeiul dispozițiilor art. 117 alin. (2) din Constituția României și a art. 41 din Legea nr. 94/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 67 alin. (1) și art. 68 alin. (1) din Codul administrativ, *Curtea de Conturi a României avizează proiectele de acte normative în două situații strict delimitate de lege*, respectiv, fie în cazul înființării de către Guvern sau ministere a unor organe de specialitate în subordinea lor, fie, la cererea Senatului sau a Camerei Deputaților, în cazul proiectului bugetului de stat și a proiectelor de lege în domeniul finanțelor și al contabilității publice sau prin aplicarea cărora ar rezulta o diminuare a veniturilor sau o majorare a cheltuielilor aprobate prin legea bugetară.

PREȘEDINTE

Proiectul de act normativ nu se încadrează în cazurile reglementate de dispozițiile legale menționate anterior, motiv pentru care considerăm că, în situația de față, nu se impune emiterea unui aviz de către Curtea de Conturi a României.

Pe cale de consecință, Curtea de Conturi a României a formulat prezentul punct de vedere conținând observațiile formulate asupra proiectului de *Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale* (b701/28.11.2023).

III.1. Conform prevederilor art. 22 lit. d) din Legea nr. 94/1992 *privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în cadrul competențelor sale, Curtea de Conturi își desfășoară atribuțiile specifice asupra următoarelor domenii: d) utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții, a subvențiilor și a transferurilor și a altor forme de sprijin financiar din partea statului sau a unităților administrativ-teritoriale.

Curtea de Conturi poate hotărî desfășurarea activităților stabilite de lege și la alte persoane decât cele prevăzute la art. 23 din lege, care beneficiază de garanții guvernamentale pentru credite, de subvenții sau alte forme de sprijin financiar din partea statului, a unităților administrativ-teritoriale, a altor instituții publice [art. 24 lit. a) din Legea nr. 94/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare].

Partidele politice sunt, în conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 14/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare, persoane juridice de drept public, asociații cu caracter politic ale cetățenilor români cu drept de vot, care participă în mod liber la formarea și exercitarea voinței lor politice, îndeplinind o misiune publică garantată de Constituție.

Aceste dispoziții legale coroborate cu cele din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, stabilesc cadrul legal în baza căruia Curtea de Conturi poate verifica modul de cheltuire a banilor publici alocați de la bugetul de stat sub forma subvențiilor acordate anual partidelor politice.

Astfel, Legea nr. 334/2006, republicată, în capitolul <Controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale>, la art. 42 alin. (1) – (2¹) stipulează:

„(1) *Autoritatea Electorală Permanentă este abilitată să controleze respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, ale alianțelor politice sau electorale, ale candidaților independenți, precum și legalitatea finanțării campaniilor electorale.*

(2) *Controlul privind subvențiile de la bugetul de stat va fi efectuat și de Curtea de Conturi, conform dispozițiilor Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, cu modificările și completările ulterioare.*

PREȘEDINTE

(2¹) Curtea de Conturi poate controla legalitatea validării sumelor în vederea rambursării către competitorii electorali în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă."

Textul alin. (2¹) al articolului 42 din lege a fost introdus prin pct. 3 al articolului unic din Legea nr. 183/2016 (intrată în vigoare la 22.10.2016).

După cum se observă din modul său de redactare, prevederea de la art. 42 alin. (2¹) din Legea nr. 334/2006, republicată, este o *normă juridică supletivă*, care lasă la latitudinea Curții de Conturi a României să decidă cu privire la desfășurarea unui control asupra legalității validării sumelor, în vederea rambursării către competitorii electorali în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă.

Prin proiectul de lege analizat se urmărește transformarea acestei norme juridice supletive într-o *normă juridică imperativă*, fiind instituită o obligație în sarcina Curții de Conturi a României de a efectua controlul asupra legalității validării sumelor, în vederea rambursării către competitorii electorali în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă, după cum urmează: „*Curtea de Conturi va controla legalitatea validării sumelor în vederea rambursării către competitorii electorali în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă.*”

III.2. Activitățile specifice ale Curții de Conturi sunt exercitate potrivit competențelor și atribuțiilor prevăzute în Constituție, în Legea nr. 94/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în *Regulamentul privind activitatea de audit public extern*, aprobat prin Hotărârea Plenului nr. 629/2023 și se desfășoară în baza programului său de activitate.

Din această perspectivă, subliniem că Legea nr. 94/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare consacră dreptul Curții de Conturi de a decide în mod autonom asupra programului său de activitate, misiunile de audit/control fiind inițiate din oficiu și numai hotărârile Camerei Deputaților sau ale Senatului, prin care se cere Curții de Conturi efectuarea unor controale, în limitele competențelor sale, sunt obligatorii, iar nicio altă autoritate publică, precum și persoană fizică sau juridică nu o mai poate obliga în acest sens. (art. 3 din lege).

Mai mult decât atât, Curtea de Conturi a României exercită controlul/auditul *ex-post* asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințarea a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public, activitate care se realizează după încheierea exercițiului financiar, în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității,

PREȘEDINTE

formulând recomandări asupra situațiilor/operațiunilor financiare, ulterior finalizării acestor operațiuni.

În conformitate cu prevederile art. 100 din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare, Autoritatea Electorală Permanentă este autoritatea administrativă autonomă, cu personalitate juridică și cu competență generală în materie electorală, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor, precum și finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, cu respectarea Constituției, a legii și a standardelor internaționale și europene în materie.

În acest sens sunt și prevederile art. 103 alin. (1) lit. x) din același act normativ, care stipulează că în atribuțiile principale ale Autorității Electorale Permanente intră asigurarea aplicării legislației privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

Potrivit dispozițiilor art. 42 alin. (1) din Legea nr. 334/2006, republicată, Autoritatea Electorală Permanentă este abilitată să controleze respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, ale alianțelor politice sau electorale, ale candidaților independenți, precum și legalitatea finanțării campaniilor electorale.

Anual și ori de câte ori este sesizată, Autoritatea Electorală Permanentă verifică pentru fiecare partid respectarea prevederilor legale referitoare la veniturile și cheltuielile partidelor politice. Rezultatele fiecărui control efectuat se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și pe pagina de internet a Autorității Electorale Permanente, în termen de 45 de zile de la efectuare.

Prin urmare, instituția noastră exercită, în baza programului propriu de activitate, controlul/auditul *ex-post* la Autoritatea Electorală Permanentă, în calitatea sa de ordonator principal de credite, iar, modificarea propusă prin proiectul de lege ar implica și obligativitatea desfășurării de către Curtea de Conturi a unui control/audit *ex-ante* cu privire la legalitatea validării sumelor în vederea rambursării către competitorii electorali, în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă, ceea ce contravine statutului legal și constituțional al Curții de Conturi a României, potrivit căruia aceasta desfășoară auditul/controlul după încheierea exercițiului bugetar.

În acest mod s-ar ajunge, practic, la o dublare a controalelor Curții de Conturi a României, fiind încălcat principiul bunei gestiuni financiare, al economicității, eficienței și eficacității în administrarea fondurilor publice.

Concluzionând, prin raportare la cadrul legal antereferit, considerăm că modificarea propusă prin proiectul de lege analizat, cu privire la includerea în cuprinsul Legii nr. 334/2006 *privind*

PREȘEDINTE

finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, a obligației Curții de Conturi a României să efectueze controlul/auditul *ex-ante* cu privire la legalitatea validării sumelor în vederea rambursării către competitorii electorali, în termen de 30 de zile de la data finalizării controlului finanțării campaniei electorale de către Autoritatea Electorală Permanentă, contravine statutului legal și constituțional al Curții de Conturi a României, potrivit căruia instituția noastră desfășoară auditul/controlul după încheierea exercițiului bugetar, fiind, în egală măsură, și o încălcare a principiului bunei gestiuni financiare, al economicității, eficienței și eficacității în administrarea fondurilor publice.

Cu aleasă considerație,

MIHAIL BUSUIOC

PREȘEDINTELE CURTEI DE CONTURI A ROMÂNIEI